

ANNIE COLLOGNAT
OLYMPOS'TA KİM KİMİNLE NEREDE?

ANNIE COLLOGNAT École Normale Supérieure'de klasik Batı edebiyatı eğitimi aldı.
Klasik edebiyat ve mitoloji üstüne çok sayıda kitap çevirdi ve yazdı. Halen Paris'te
yaşüyor ve üniversite hazırlık sınıflarına Latince ve Yunanca dersleri veriyor.

Complètement mytho. Dieux et déesses de la mythologie
© 2013 Hachette Livre

İletişim Yayınları 2947 • Çocuk Kitapları 146
ISBN-13: 978-975-05-3001-2
© 2020 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2020, İstanbul

EDITÖR Bahar Siber
KAPAK VE KAPAK İLLÜSTRASYONU Seda Mit
UYGULAMA Hüsnü Abbas, Suat Aysu
DÜZELTİ Bahri Özcan
DİZİN Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ANNIE COLLOGNAT

OLYMPOS'TA
KİM KİMİNLE
NEREDE?

YUNAN TANRI VE TANRIÇALARININ
EFSANEVİ HAYATI

COMPLÈTEMENT MYTHO
DIEUX ET DÉESSES DE LA MYTHOLOGIE

ÇEVİREN: ORÇUN TÜRKAY

İÇİNDEKİLER

MOİRA'NIN GÖZÜ.....	7
1 DÜNYANIN KÖKENLERİ.....	11
GAİA'NIN ÇOCUKLARI.....	15
TANRILARIN VE İNSANLARIN DÜNYASI	17
Gaia'nın Çocuklarıyla Söyleşiler	19
2 OLYMPOS'TA.....	65
OLYMPOSLULAR	69
Evrenin Efendileriyle Söyleşiler	71
2 OLYMPOSLULARIN ÇEVRESİ.....	189
Yardımcı Görevlerdeki	
Tanrısal Varlıklarla Söyleşiler.....	193
GÖRSEL KAYNAKÇASI.....	253
KİŞİ VE YER DİZİNİ.....	259

MOİRA'NIN GÖZÜ

*Çünkü Moira yukarıdan bakar yaşayan dünyaya, –
Olympos'un karla kaplı doruğunda oturan öteki
ölümsüzlerin hiçbiri görmez– yalnızca o görür, odur
Zeus'un kusursuz gözü; bu yüzden, başımıza gelen her
şeyi uçtan uca yalnızca Moira ile Zeus'un zihni bilir.*

*Orpheus Övgüsü, M.Ö. 3. yüzyıl,
LIX, 11-14. dizeler.*

BENİM ADIM MOİRA.¹ KARANLIĞIN VE ZAMANIN DİPLERİNDEN GELİYORUM.

NİCEDİR BURADAYIM, DAHA İNSANLAR YOKKEN,
DAHA OLYMPOS'TAKİ TANRILAR BİLE YOKKEN BEN
VARDIM.

Dünyanın dört bir yanını kolladım, gözledim, herkese payına düşeni verdim: mutluluktan ve acıdan, zenginlikten ve yoksulluktan, ışıltıdan ve gölgeden, yaşamdan ve ölümden payına düşeni. Hiçbir şey rastlantısal değildir, evrenin kuralı bu: Her şeyin işleyişi çok büyük bir piyangoya benzer; benim adım bile buna tanıklık eder, çünkü *moira* ölümlülerin eskiden konuştuğu ve sizin Eski Yunanca dediğiniz dilde “yazgı”yı oluşturan “parça”, “pay” demektir.

Her şeyi görür, her şeyi bilirim, hiçbir şey gözümünden kaçmaz. Bu nedenle, en başından itibaren, dünya tarihini bütünüyle belleğimde tutarım. Hiçbir şeyi unutmamak için, gökteki ve yerdeki tüm yaratıklara, tanrılara, yiğitlere, canavarlara, basit ölümlülere düşen *moira*'yı yazdığım gizli defterler tutarım.

Siz insanlar, bilmeyi, anlamayı seviyor, doğanın gizemlerini kavramak istiyorsunuz. Sürekli soru soruyorsunuz: Tanrıların görünmez dünyasında neler oluyor? Kim onlar? Nasıl doğdular? Nasıl yaşarlar?

Sizin için bir soruşturma yaptım: Yaratılışından beri dünyada yaşayan tanrısal güçlerle buluşup, her biri sırlarını size açsın diye onlara sorular sordum.

Size büyük bir ayrıcalık tanıyarak resimli defterlerimi karıştırmanıza izin vereceğim:² Defterlerimde olağanüstü yaratıklarla, inanılmaz serüvenlerle, masalsı dünyalarla karşılaşacaksınız. Siz buna “mitoloji” diyor, çok uzun zaman önce

1 Kitabın sonunda kişi ve yer dizini yer almaktadır (s. 259).

2 Kitabın sonunda resim kaynakçası bulunmaktadır (s. 253).

Yunan ozanlarının uydurduğu “güzel öyküler” den başka bir şey olmadığını düşünöyorsunuz. Ama ben ozanların anlattıklarını, onlara Zeus’un kızları Musaların esinlediğini biliyorum: Öykülerinden bazılarını sizin için defterlerime kaydettim.³

Şimdi bırakın da size yol göstereyim: Görünmez olanın kapılarını açacağım size, çünkü evrende yaşayan tüm tanrıları tanırım.

Önce Eskilerle buluştum: Onlar en yaşlı tanrılar. Kimisi dünya tarihinin başlangıcından beri var, onların başında da hepimizin anası Gaia, Yeryüzü geliyor.

Sonra Olympos Dağı’na gittim: “Genç” tanrılar, Zeus Baba’nın dünyayı yönetirken çevresine topladığı tanrılar orada yaşar.

Son olarak, büyük tanrıların yanında yardımcı ya da uzman olarak çalışan tanrısal varlıkları konuşturmayı yeğledim. Bunlar çoğunlukla uzmanlıklarına göre adlandırılıyor; Helios, Güneş ya da Hypnos, Uyku gibi.

Bu kadar gevezelik yeter! Haydi şimdi benimle gelin...

3 Alıntılanan tüm metinler Fransızcaya Annie Collognat tarafından çevrilmiştir. (Kaynak belirtilmediği sürece, Türkçe çeviriler de Fransızcadan yapılmıştır – ç.n.)

1615 a

Gigantlar Savaşı

1 DÜNYANIN KÖKENLERİ

GAİA'NIN ÇOCUKLARI

KAOSTAN KOZMOSA

Başlangıçtan önce, Khaos vardı... Ama var olmayan bir şeyi gözümüzde nasıl canlandırabiliriz ki? Bir boşluk mu düşüneceğiz, yoksa bir fazlalık mı? Ne sınırı ne dibi olan, sınırsız, koskocaman bir delik mi? Birbirine karışmış tüm elementleri içeren dev bir magma belki de... Bunu kimse bilmiyor, çünkü buna tanık olabilecek kimse yoktu daha; ben ki başından itibaren dünyanın belleğini koruyan Moira'yım, ben bile görmedim.

Derken, olağanüstü bir şey meydana geldi: Durgun Khaos'ta bir hareket oldu. Siz, bugünün ölümlüleri, buna "Büyük Patlama" diyorsunuz. Kim yaptı bunu? Bu soruya da yanıtım yok. Bildiğim tek şey, Khaos'tan ilk Gaia, Yeryüzü'nün çıktığı ve hepimizin anası olduğu.

Gaia önce tek başına evrenimizi oluşturan ilk tanrısal güçleri yarattı: Uranos, Gökyüzü ve Pontos, Denizin Dalgası. Sonra onlarla çiftleşip yeni yaratıklar doğurdu. Dünya yavaş yavaş tanrılarla ve tanrıçalarla doldu: Önce ilkel enerjileriyle çok yaman, boyutlarıyla ve biçimleriyle canavarı doğa güçleri geldi. Titanlar, Kykloplar, Gigantlar, hepsinde henüz dizginlenmemiş kaotik bir gücün izleri vardı.

Sonra "genç" tanrılar doğup büyüdükçe, iktidarı ele geçirmek için "eskileri" kovdular: Buna kuşak çatışması deniyor. Önce Titan Kronos, Gaia'yı ezen ve yeryüzünde yaşama asla izin vermeyen babası Uranos'un ayağını kaydırıldı. Ama sonra sıra Kronos'a geldi, onun en küçük oğlu Zeus da babasını yerinden etti.

Zeus kendini dünyanın yeni efendisi olarak kabul ettirmeden önce, ana babasının ve amcalarının kuşağıyla zorlu bir savaşa tutuştu; erkek kardeşleriyle, kız kardeşleriyle ve çocuklarıyla birlikte, iki amansız savaşta çarpıştı: Bunlardan biri Titanlara karşıydı, öteki de Gigantlara karşı.

Bugün kaosun yerini düzen aldı: Dünyayı Olympos'ta yaşayan tanrılar yaratmadı, ama ona bekçilik ediyorlar. Düzensizlik onların yüce yetkesiyle yok oldu ve yerini kozmosa, her şeyin yerinin belli olduğu düzenli evrene bıraktı.

Benim de duruma ayak uydurmam gerekti: Artık payların dağılımını gözlemeyi bıraktım, onun yerine gizli defterlerime notlar almayı yeğliyorum. Bu nedenle, Gaia'yı ve onun ilk çiftleşmelerinden doğmuş ele avuca sığmaz çocuklarını görmeye gittim. Gaia'nın torunu Zeus onları "saf dışı" bıraksa da var olmayı sürdürüyorlar, çünkü tanrılar asla ölmez. Bazen onları bulmakta zorlansam da, kendilerine soru sormayı başardım. Kim olduklarını, şimdi neye dönüştüklerini kendi ağızlarından dinleyeceksiniz.

Yaptığım söyleşilere geçmeden önce, Gaia'yı son bir kez övmek istiyorum. O olmasaydı, var olan hiçbir şey var olmazdı.

Şarkısını söyleyeceğim Gaia'nın, her şeyin anasının, sağlam temellinin, yeryüzünde yaşayan bütün varlıkları besleyen tanrıların en eskisinin. Tanrısal topraklarda hareket eden, denizlerde, göklerde yaşayan ne kadar canlı varsa hepsi beslenir senden.

Senin sayende olur ey tanrıçam, sağlıklı çocuklar ve bereketli ürünler, senin yaşam verme gücün vardır ölümlü insanlara. Ne mutlu seni yüreğinin baş köşesinde onurlandıran! Her şeye bol bol sahip olur böyle bir insan: Tarlaları yığın yığın ürün verir, otlakları semiz sürülerle, evi de zengin nimetlerle dolup taşar. Bu insanlar, güzel kadınlarla dolu kentlerde, düzen içinde yaşarlar. Onların olur, büyük mutluluk ve zenginlik. Her da-

im övünür yeni sevinçlerle onların oğulları, kızları da çiçekli kuşaklarıyla neşe içinde koşturur ve dans eder çayırlarda açan narin çiçekler üzerinde. Onlara sen verdin işte bu onuru, ey yüce ruhlu, aziz tanrıca!

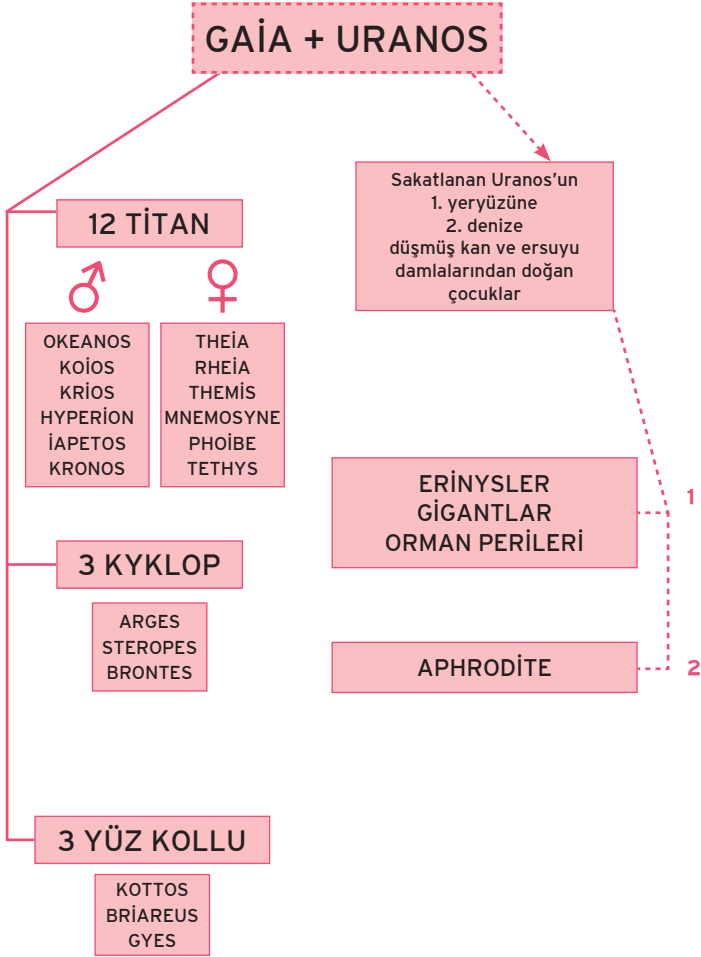
Selam sana tanrıların anası, yıldızlı Uranos'un karısı! Bu şarkım senin için bana gönül şenliği ver! Ben, seni ve diğer şarkıyı her zaman hatırlayacağım.

Homeros İlahileri (Homerik Hymnoslar),
çev. Ayşen Eti Sina, 2008, Arkeoloji ve Sanat Yayınları,
(M.Ö. 7-5. yüzyıl), "Gaia'ya", tam metin.

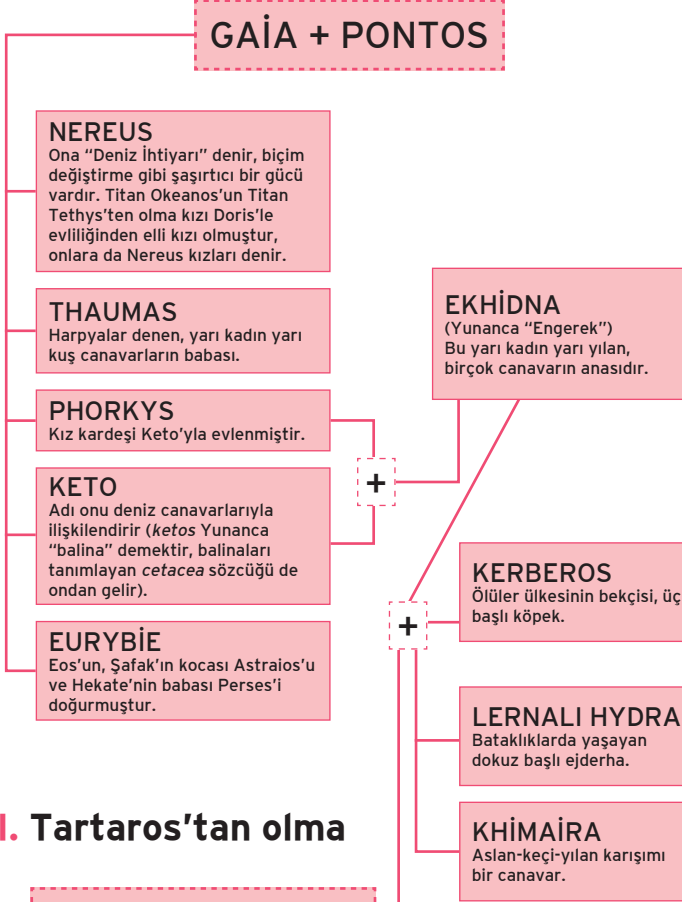
GAİA'NIN ÇOCUKLARI

(Hesiodos'un *Theogonia* adlı yapıtına göre)

I. Uranos'tan olma

II. Pontos'tan olma

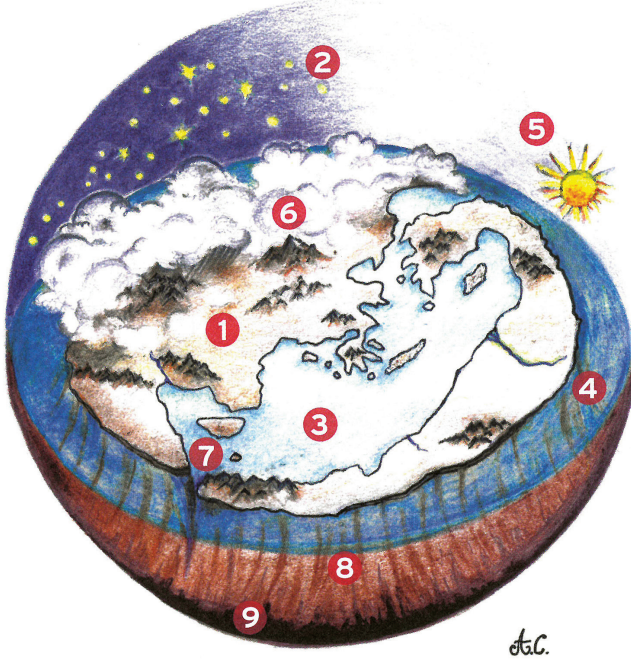

III. Tartaros'tan olma

GAİA + TARTAROS

TYPHON

TANRILARIN VE İNSANLARIN DÜNYASI

A.C.

1. GAİA, Yeryüzü, başlangıçtaki KHAOS'tan ilk çıkandır, düz bir disk biçiminde betimlenir.
2. URANOS, Yıldızlı Gökyüzü, GAİA tarafından kendisini örtün diye yaratılmıştır.
3. PONTOS, Denizin Dalgası, o da GAİA tarafından yaratılmıştır.
4. OKEANOS, TİTANLARIN en büyüğü, yeryüzü boyunca akan çok büyük bir ırmaktır.
5. HELİOS, Güneş, OKEANOS'un bir ucundan öteki ucuna göğü kat eder.
6. Olympos Dağı, Zeus ile ailesinin evidir.
7. Herakles Sütunları, dünyanın HELİOS'un battığı yer olarak bilinen sınırını belirler.
8. Ölüer ülkesi HADES'in yeraltındaki krallığıdır, tüm ölüer oraya gider.
9. TARTAROS ölüer ülkesinin en dibindeki uçurumdur; TİTANLAR, TYPHON ve en azılı suçlular oraya kapatılmıştır.